

Інструктивно-методичні рекомендації. Мистецька освітня галузь.

Грина Сорока, методист відділу виховної роботи та позашкільної освіти Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К.Д. Ушинського

Нова українська школа – це ключова реформа Міністерства освіти і науки України, яка активно впроваджується в базовій школі. В минулому навчальному році учні завершили навчання в адаптаційному циклі здобуття базової середньої освіти (5-6 класи), і перейшли до другого циклу базової середньої освіти (базового предметного навчання, 7-9 класи). У 2024-2025 навчальному році навчання мистецтва здійснюється відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898, в якому прописано мету та вимоги до результатів навчання в межах освітньої галузі мистецтва та оновленої «Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти» (наказ МОН від 09.08.2024 №1120), що реалізує стандарт освіти відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти та «Нової української школи» на період до 2029 року і є основою для навчання учнів 5-7-х класів усіх закладів загальної середньої освіти України.

На реалізацію мистецької освітньої галузі Типовим навчальним планом нової редакції «Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти» для 5-7 класів визначено одну годину. Але ми рекомендуємо збільшити кількість навчальних годин на тиждень (у межах максимальної кількості годин, які передбачені для мистецької освітньої галузі), використовуючи години навчального навантаження для перерозподілу між освітніми галузями.

Інтегрований курс «Мистецтво» у 5-7 класах може викладати як один, так і два вчителі (учитель музичного мистецтва та учитель образотворчого мистецтва), які мають співпрацювати в команді, узгоджуючи планування уроків. Програми інтегрованого курсу «Мистецтво» у 5-7 класах представляють органічне поєднання змісту різних видів мистецтва з домінантою музичного та образотворчого. У модельній навчальній програмі автори пропонують за наявності в закладі освіти відповідного кадрового складу зазначений курс викладати вчителям зі спеціальною мистецько-педагогічною освітою (вчитель музичного мистецтва та вчитель образотворчого мистецтва). Якщо працюватиме два вчителі, то вони мають співпрацювати в команді, узгоджуючи планування своїх уроків.

За такої моделі викладання у 5-7 класах заклад освіти створює на основі модельної навчальної програми навчальну програму закладу освіти, де виокремлюються дві складові за видами мистецтва із зазначенням відповідної кількості годин: «Мистецтво: музичне мистецтво», «Мистецтво: образотворче мистецтво». Відповідно, у класному журналі для кожної складової відводяться окремі сторінки, на яких після назви інтегрованого курсу через двокрапку прописується уточнення: «Мистецтво: музичне мистецтво», «Мистецтво: образотворче мистецтво». Наголошуємо, що необхідною умовою реалізації завдань

мистецької освітньої галузі є дотримання інтегративного підходу через узгодження програмового змісту і результатів навчання з різних видів мистецтва. І тому необхідною умовою є впровадження інтегрованого курсу «Мистецтво» протягом усього навчального року, недопустимо виокремлювати вивчення учнями складових інтегрованого курсу (музичної або образотворчої) упродовж окремих навчальних періодів (семестрів).

Навчальна програма розробляється на основі модельної навчальної програми, але не копіює її. Вона визначає послідовність досягнення результатів навчання учнів з курсу, описує зміст та види навчальної діяльності учнів, орієнтовну кількість годин, необхідних на її впровадження та систему і критерії оцінювання предмета. У модельній навчальній програмі автори пропонують послідовність вивчення тем, зміст і види навчальної діяльності, які є орієнтовними. Тому з модельної навчальної програми учитель самостійно обирає або додає ті елементи змісту та види навчальної діяльності, які є найоптимальнішими для кожного учня та для певного класу. Навчальна програма деталізує результати навчання від очікуваних результатів за розділом та темою до очікуваних результатів кожного уроку.

Календарно-тематичний план розробляється вчителем самостійно на початку року і є орієнтовним. Він може бути об'єднаним з навчальною програмою в один документ. Обсяг запланованих годин за планом не повинен перевищувати або бути меншим за обсяг годин навчального плану освітньої програми закладу освіти. Враховуючи те, що наша країна перебуває в стані війни, то в процесі роботи до календарно-тематичного плану можна вносити зміни. Якщо вчитель / учителька розуміє, що новий матеріал базується на попередньому, який не засвоєний, то потрібно виокремити час на опрацювання – надолуження освітніх втрат. Відповідно, час на вивчення нового матеріалу може бути відкоригований. Головним завданням для вчителів є забезпечення досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом для певного циклу навчання.

У мистецькій освітній галузі для 5-6 класів запропоновано п'ять модельних навчальних програм для закладів загальної середньої освіти:

- Модельна навчальна програма «Мистецтво 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (авт. Комаровська О.А., Лемешева Н.А.);
- Модельна навчальна програма «Мистецтво 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (авт. Кондратова Л.Г.);
- Модельна навчальна програма «Мистецтво 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (авт. Масол Л.М., Просіна О.В.);
- Модельна навчальна програма «Мистецтво 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (авт. Івасюк О.М., Комаровська О.А., Кізілова Г.О., Лемешева Н.А., Лобова О.В., Назар Л.Й., Чужинова І.Ю., Шулько О.А.);
- Модельна навчальна програма «Драматургія і театр. 5-6 клас» (міжгалузевий інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти. (авт. Старагіна І. П., Чужинова І.Ю., Івасюк О. М. та ін.)

Перелік модельних навчальних програм для 7 класу закладів загальної середньої освіти:

- Модельна навчальна програма «Мистецтво 7-9 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (авторів Комаровська О.А., Івасюк О.М. та ін.);

- Модельна навчальна програма «Мистецтво 7-9 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (Кондратова Л.Г.);
- Модельна навчальна програма «Мистецтво 7-9 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (Масол Л.М.);
- Модельна навчальна програма «Мистецтво 7-9 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (Гайдамака О.В., Лемешева Н.А.);
- Модельна навчальна програма «Драматургія і театр» (міжгалузевий інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти. 7-9 класи. (Старагіна І. П., Івасюк О. М. та ін.). Цей міжгалузевий курс може впроваджуватися у закладі освіти одночасно з інтегрованим курсом «Мистецтво», а не замість нього. Курс розроблений для більш детального ознайомлення учнів з одним із видів мистецтва – театральним мистецтвом, яке передбачає широкі міжпредметні зв'язки з іншими галузями.

Зважаючи на те, що діти навчаються в різних умовах в нашій області (із-за воєнного стану), то на початку навчального року для планування подальшої освітньої діяльності доцільно здійснювати діагностування рівня мистецького досвіду учнів. Для діагностики радимо використовувати широку палітру педагогічних інструментів:

- спостереження;
- аналіз учнівської діяльності на уроках;
- вербальний та невербальний зворотний зв'язок від учнів та учениць тощо.

Провідним методом має виступати педагогічне спостереження, завдяки якому в різних видах мистецької діяльності учнів учитель/вчителька може встановити рівень навченості дітей у галузі мистецтва.

Якщо більшість учнів класу не виявляє розуміння певних базових знань або не виявляє вмінь, які мали бути опановані в попередній період навчання (наприклад, щодо мови чи жанрів мистецтва), слід спроектувати освітній процес таким чином, щоб зробити акценти на опрацюванні цього матеріалу або видах діяльності, які формують певні вміння чи знання. Якщо ж певні освітні втрати наявні лише у групі учнів, то доцільно запропонувати цим учням окремі види роботи для самостійного опрацювання матеріалу або запроваджувати групові форми роботи з елементами взаємонавчання.

Виявлення та подолання освітніх втрат умовно охоплює 3 етапи планування роботи:

1. виявлення освітніх втрат;
2. визначення ефективних стратегій щодо їхнього подолання та їхня реалізація через різні активності учнів та учениць (адаптація навчальних програм і календарно-тематичного планування, доступність викладу навчального матеріалу, наявність різних типів завдань, вправ на діяльнісне опанування підлітками навчального матеріалу; наявність педагогічного інструментарію для стабілізації емоційного стану учнів, впровадження диференційованого навчання та формувального оцінювання тощо);
3. рефлексія результатів роботи, що проводилась.

Визначальне значення в навчанні має наступність, яка полягає в тому, що учень / учениця не лише переходить із класу в клас, від одного циклу навчання до наступного, а в тому, що навчання наступного рівня логічно розгортається на основі попереднього.

У модельних навчальних програмах відсутній чіткий розподіл годин на вивчення кожної з тем. Учитель має право самостійно визначати обсяг годин на вивчення окремої теми навчальної програми: за необхідності, має право змінювати порядок вивчення тем у межах навчального року. Він має можливість обирати мистецькі твори для сприймання та

співу, орієнтуючись на навчальну тематику й критерій їх високої художньої якості, а також розробляти художньо-практичні й ігрові завдання для учнів, урахувуючи програмні вимоги, мету уроку, дбаючи про цілісну драматургію уроку.

Уроки інтегрованого курсу «Мистецтво» мають базуватися на засадах сучасної педагогіки партнерства, співпраці, співтворчості всіх учасників освітнього процесу, що передбачає використання особистісного діалогу як домінуючої форми навчального спілкування, спонукання до обміну думок, вражень, моделювання життєвих ситуацій в контексті мистецької діяльності; включає спеціально сконструйовані ситуації вибору, авансування успіху, самоаналізу, самооцінки та самопізнання. Наголошуємо на пріоритетності діалогічних форм подачі матеріалу над монологічними. Адже сьогодні вчитель – це не тільки транслятор певної кількості знань й інформації, а партнер із опанування світу мистецтва. Ні для кого не секрет, що авторитарний підхід із монологічним викладом навчального матеріалу є неефективним і малоцікавим для учнів, особливо якщо це стосується мистецтва. Учні на уроках подобаються ті види навчальної діяльності, що дають їм матеріал до роздумів, можливість виявити ініціативу й самостійність, потребують розумового напруження, винахідливості, творчого підходу. Сучасне покоління дітей потребує пошуку нових шляхів пізнання мистецтва, тому ефективним є педагогічно доцільне поєднання традиційних методів та прийомів із сучасними, зокрема інтерактивними, дослідницькими та іншими. Головне, треба пам'ятати, що в центрі уваги педагога має стояти особистість учня, а не предмет, якого навчають, зосередитись на доборі такого навчального матеріалу, який стане для учня життєво необхідним.

Під час планування навчальної діяльності на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво» пропонуємо надавати учням більшої самостійності та відповідальності, щоб у процесі роботи вони усвідомили, що вони є не об'єктом, а суб'єктом освітньої діяльності. Все це сприяє кращому осмисленню мети та результатів власної діяльності. У такий спосіб відбувається переорієнтація учнівства від пасивного навчання («учитель мене навчить») до активного учіння («я прагну багато чого навчитися»). Бо тільки в активній мистецькій діяльності учні зрозуміють власну причетність до мистецького середовища, яке їх оточує повсякденно, його впливу і можливостей використання у власному житті.

Уроки інтегрованого курсу «Мистецтво» передбачають творче ставлення вчителя до змісту та технологій навчання, поурочного розподілу навчального мистецького матеріалу, добору освітнього матеріалу. Вивчення мистецтва в закладах загальної середньої освіти спрямовано на цілісний розвиток особистості учня / учениці в процесі освоєння мистецьких надбань людства, прилучення до скарбів художньої культури різних народів світу, що дає можливість відкрити українським учням широкий світ крізь призму творів різних видів мистецтва авторів / авторок з різних країн і континентів. У період воєнної агресії росії проти України необхідно вилучити з використання в освітньому процесі твори російських та білоруських митців. Вивільнений навчальний час доцільно використати на ознайомлення учнів з творами регіональних українських митців та творами українського народного мистецтва.

На уроках інтегрованого курсу «Мистецтво», під час опанування школярами українського народного мистецтва, ми маємо навчати учнів цінувати прекрасне, виховуючи повагу до своєї культури, традицій, патріотизму, поваги до української мови, пісні, народної музики, творів декоративно-прикладного мистецтва та живопису і

традицій нашої Батьківщини. Формувати в учнів культурну самосвідомість: здатність розуміння ролі культури у формуванні способу мислення і поведінки людей, шанобливого, толерантного ставлення до культурних надбань нашого народу.

Залучаючи учнів до різноманітних видів мистецької діяльності на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво», потрібно вчити дітей правильному естетичному оцінюванню навколишньої дійсності, творів мистецтва та пізнання особливостей власного «Я» (самооцінювання), особливо при вивченні української національної мистецької спадщини.

При формуванні національної самосвідомості засобами національного музичного мистецтва та засобами національного художнього мистецтва вчителям на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво» в Новій українській школі слід звернути увагу не тільки на розкриття творчої спадщини композитора, живописця чи народного митця, але й знайомити учнів з обставинами його життя, історичним середовищем, в якому жив і творив митець. Адже знання особистості автора, його біографії, творчості, самого процесу творіння висвітлюють той чи інший твір та здатні поглибити його розуміння. Саме тому важливим напрямом в процесі формування національної самосвідомості школярів на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво» є налагодження міжпредметних зв'язків із іншими навчальними дисциплінами, зокрема з такими, як українська література, мова та історія. Краєзнавство різнобічно вивчає рідний край, малу Батьківщину історично, етнографічно, географічно.

Сьогодні, коли перед школою стоїть завдання розвивати творчу особистість, здатну критично мислити, навчання має бути підпорядковане не лише повідомленню програмового матеріалу та перевірці знань, а швидше виявленню досвіду учнів, їх позиції стосовно різних проблем. Освітній процес повинен стати розвивальним, а не інформативним. Лише уроків інтегрованого курсу «Мистецтво» недостатньо для того, щоб дитина осягнула чарівний світ мистецтва. Шкільна програма враховує вікові особливості учнів, включає перелік творів та завдань, однак учням на уроках не завжди цікаво. На нашу думку, щоб заохотити їх до навчання, одним із оптимальних засобів розв'язання цієї проблеми є інтеграція інтегрованого курсу «Мистецтво» з іншими предметами. Для цього педагогу знадобиться трохи фантазії та бажання зробити уроки захопливими та цікавими.

Застосування інтегративних технологій на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво» є абсолютно органічним. Музичне мистецтво та образотворче мистецтво легко інтегруються з літературою, трудовим навчанням і навіть з географією, іноземними мовами, історією, математикою, хімією, фізичною культурою та іншими дисциплінами. Використання інтегративних технологій на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво» є дуже важливим та актуальним тому, що твори мистецтва неможливо вивчити без знань з історії, мови, літератури й інших предметів і тому важливо та на часі шукати нові форми і методи реалізації даної теми.

Структура таких уроків може бути різноманітною. Усе залежить від мети, завдань, змісту уроків, способів діяльності. Використання на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво» міжпредметних зв'язків забезпечується сукупністю традиційних та інноваційних форм та педагогічних технологій.

Одним зі способів реалізації трансдисциплінарної інтеграції є проектне навчання, або STEAM-освіта. Використання STEAM-освіти на практиці – це можливість навчити учнів мислити та знаходити необхідну інформацію, вирішувати складні завдання,

приймати рішення, організовувати співпрацю з іншими учнями та вчителем. Учні вчать створювати ідеї та впроваджувати їх в життя, презентувати результати власних досягнень. Впровадження STEAM-освіти на ранніх етапах навчання буде сприяти їх творчому та інтелектуальному розвитку, навчить організовувати та контролювати власні проекти, тим самим гарантуючи гармонійний розвиток особистості, що відповідає вимогам сучасності.

Вагомим методичним допомогою вчителю під час підготовки до уроку і його конструювання є підручники та інше навчально-методичне забезпечення. Різні авторські колективи створили підручники інтегрованого курсу «Мистецтво» для учнів 5-7-х класів, що мають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України». Електронні версії розміщено в електронній бібліотеці Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» (<https://lib.imzo.gov.ua/>).

Зауважуємо, що зміст, засоби й методи навчання мистецтва мають бути спрямовані на досягнення визначених ДСБСО обов'язкових результатів навчання, яких учень/учениця має досягнути в процесі навчання та які підлягають оцінюванню. Наступність у досягненні обов'язкових результатів навчання відображено в розгортанні конкретних результатів навчання за циклами навчання і відповідно очікуваних результатах навчання, окреслених у модельних навчальних програмах.

Звертаємо вашу увагу на важливість наступного: у мистецькій освітній галузі рівень досягнення результатів навчання встановлюється через:

- вияв обізнаності учня / учениці у сфері мистецтва – група результатів: пізнання та аналіз-інтерпретація творів мистецтва;
- демонстрацію учнями / ученицями практичних умінь у галузі мистецтва – група результатів: практична мистецька діяльність;
- виявлення учнями / ученицями естетичного ставлення – емоційного, оцінного, критичного – до творів мистецтва, різних мистецьких явищ повсякдення, власної творчості та творчості інших – група результатів: емоційне ставлення до мистецтва.

Показники груп результатів навчання узгоджено з результатами навчання Державного стандарту базової середньої освіти.

Одним із викликів реалізації основних засад Нової української школи є оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти. Кожен учень має право на справедливе, неупереджене, об'єктивне, незалежне, недискримінаційне та добросовісне оцінювання результатів його навчання незалежно від виду та форми здобуття ним освіти.

Звертаємо увагу, що згідно «Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання здобувачів освіти відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти» від 02.08.2024 № 1093, основними видами оцінювання результатів навчання учнів є формувальне оцінювання, підсумкове оцінювання та державна підсумкова атестація. Загальні критерії оцінювання (додаток 1) визначають загальні підходи до встановлення результатів навчання учнів і слугують основою критеріїв оцінювання за освітніми галузями (додаток 2).

Акцентуємо увагу, що втратив чинність наказ Міністерства освіти і науки України від 1 квітня 2022 року № 289 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти».

Оцінювання може здійснюватися як у процесі навчання (поточне), так і на різних його етапах (підсумкове). Оцінювання результатів навчання здійснюється за допомогою

різних методів, вибір яких зумовлюється з особливостями інтегрованого курсу «Мистецтво», його обсягом, рівнем узагальнення, віковими особливостями учнів із застосуванням різних способів і засобів:

- усного опитування (індивідуальне, групове тощо);
- спостереження;
- аналіз портфоліо;
- практичних завдань;
- завдань із використанням ІТ (презентація проєкту, виконання колективного творчого завдання, медіапроєкт тощо);
- самооцінювання, взаємооцінювання;
- комплексного, що поєднує різні способи й засоби оцінювання.

Оцінювання здійснюється із застосуванням завдань різних когнітивних рівнів: на відтворення знань, на розуміння, на застосування в стандартних і змінених навчальних ситуаціях, уміння висловлювати власні судження, ставлення тощо. **Не рекомендовано проводити з мистецтва спеціальні діагностувальні роботи або інші види діяльності, що виконують контрольну-оцінювальну функцію. Весь процес освітнього діагностування для підлітків має відбуватися природно і безстресово.**

Частотність та процедури проведення оцінювання, а також види діяльності, результати яких підлягають оцінюванню, визначають педагогічні працівники з урахуванням дидактичної мети, особливостей змісту інтегрованого курсу «Мистецтво» та з урахуванням етапу опанування програмовим матеріалом та етапу досягнення очікуваного результату навчання.

Одним із важливих складників освітнього процесу є формувальне оцінювання – це інтерактивне оцінювання учнівського прогресу, що дає змогу вчителям визначати потреби учнів, адаптуючи до них процес навчання. На кожному етапі навчання вчитель самостійно попередньо визначає доцільний рівень самостійності учнів, беручи до уваги їхні індивідуальні особливості та зміст і обсяг навчального матеріалу. А вже під час уроків оперативно корегує, у разі потреби, цей рівень з огляду на реальну ситуацію: ставить навідні запитання, наводить подібні приклади, підбадьорює, заохочує, радить тобто робить оцінку здобуткам та здійснює формувальне оцінювання. Цей вид оцінювання дає змогу дійти висновку щодо особистісного розвитку учня / учениці, відстежити його / її навчальний поступ, процес здобуття навчального досвіду як основи компетентності. Тобто результати формувального оцінювання свідчать про опанування здобувачем / здобувачкою освіти певних умінь і навичок. Зауважимо, що формувальне оцінювання можуть здійснювати не лише вчитель / вчителька, а й інші учні. Самооцінювання та взаємооцінювання це також важливі види формувального оцінювання. Реальний учнівський навчальний досвід відображають результати формувального оцінювання і можуть бути зафіксовані через спостереження за навчально-пізнавальною діяльністю, як приклади: роботи учнів, портфоліо навчальних досягнень тощо. Під час формувального оцінювання можна застосовувати різноманітні різнорівневі шкали – словесні та бальні.

Тематичне оцінювання – це фіксація проміжного контролю за всіма видами діяльності учнів, виконаних упродовж певного періоду, визначеного модельною навчальною програмою (тема, розділ) чи його частини.

Тематичне оцінювання може здійснюватися на основі спостережень вчителя за прогресом результатів навчання (щоденник спостережень вчителя) та поточного оцінювання.

Можливим є тематичне оцінювання за результатами підсумкових уроків. Під час проведення підсумкових уроків, які відповідають модельним навчальним програмам, а саме: тема, розділ, частина, пропонуємо планувати проведення різноманітних видів практично-творчої діяльності. Останні передбачають:

- групову або індивідуальну творчу роботу;
- активну комунікацію за творами мистецтва (фасилітована дискусія, бесіди, аналіз-інтерпретація тощо);
- матеріали учнів за самостійною пошуковою роботою вдома (за бажанням).

Оскільки в мистецькій освітній галузі не передбачено проведення письмових контрольних робіт та підсумкових тематичних робіт, радимо використовувати в якості підсумкових робіт творчі проекти за інтерактивними технологіями та методиками («Ментальні карти», «Хмари слів», метод «Шість капелюхів» та інші).

Підсумкове оцінювання за семестр з інтегрованого курсу «Мистецтво» здійснюється за групами результатів навчання, що передбачені Критеріями оцінювання, з урахуванням різних форм і видів навчальної діяльності, обов'язково взявши до уваги динаміку особистих навчальних досягнень учня/учениці.

Для підвищення ефективності навчання й об'єктивності оцінювання навчальних результатів радимо:

- 1) чітко формулювати зрозумілі для учнів / учениць очікувані результати навчання (за групами результатів і за критеріями оцінювання їх);
- 2) наводити приклади завдань і видів діяльності з аналізом за критеріями оцінювання результатів виконання;
- 3) оперативно й доступно надавати учням / ученицям зворотний зв'язок щодо досягнення ними очікуваних результатів навчання;
- 4) вчасно коригувати процес навчання для досягнення його очікуваних результатів.

Відомості, отримані під час підсумкового семестрового оцінювання результатів навчання, застосовують для вироблення навчальних цілей на наступний період, визначення труднощів, що постали перед здобувачами освіти, та коригування освітнього процесу.

У Свідоцтві досягнень виставляють семестрові оцінки за групами результатів. На підставі оцінок за групами результатів виставляють загальну оцінку за семестр. Оцінка за семестр може бути скоригованою.

Річну оцінку виставляють на підставі загальних оцінок за I та II семестри або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним оцінок за I та II семестри. Для визначення річної оцінки потрібно враховувати динаміку особистих досягнень учня / учениці протягом року. Річне оцінювання також може бути скоригованим.

Результати семестрового та річного оцінювання фіксуються у класному журналі на Свідоцтві досягнень.

Навчальна та методична література з мистецької освітньої галузі зазначена в «Переліках навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки України», що розміщені на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України. Під час підготовки вчителів до уроків рекомендовано використовувати періодичні фахові видання, зокрема науково-методичний журнал «Мистецтво та освіта».

У разі організації дистанційного навчання звертаємо увагу, що в межах академічної автономії питання організації освітнього процесу, виконання освітньої програми, навчального плану є внутрішніми питаннями кожного закладу загальної середньої освіти, його педагогічної ради та завданням педагогічних працівників. Отже, під час дистанційного навчання, учителі мають вжити заходів щодо виконання календарно-тематичних планів із додержанням вимог державних стандартів освіти шляхом використання технологій дистанційного навчання та, за потреби, ущільнення відповідного матеріалу (на розсуд учителя / вчительки) з організацією повторення окремих тем на початку очного навчання. На допомогу вчителю розроблено методичні рекомендації «Організація дистанційного навчання в школі», розміщені за покликанням <https://nus.org.ua/news/yak-nalagodyty-dystantsijnavchannya-posibnyk-dlya-shkil-vid-go-smart-osvita-ta-mon/>

Список використаних джерел та літератури

1. Гумінська О.О. Уроки музики в загальноосвітній школі // Методичний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. 104 с.
2. Державний стандарт базової середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898) URL: <https://cutt.ly/OXpTocf> (дата звернення: 06.09.2024).
3. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році МОН №1.1/15776-24 від 30.08.2024.
4. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainskashkola-compressed.pdf> (дата звернення: 08.09.2024).
5. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. №988-р). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/9882016%D1%80#Text> (дата звернення: 07.09.2024).
6. Методичні рекомендації «Організація дистанційного навчання в школі». URL: <https://nus.org.ua/news/yak-nalagodyty-dystantsijnavchannya-posibnyk-dlya-shkil-vid-go-smart-osvita-ta-mon/> (дата звернення: 03.09.2024).
7. Навчально-методичне забезпечення базової середньої освіти Нової української школи. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/nush/navchal-nometodychne-zabezpechennia-5-9-kl-nush/> (дата звернення: 02.09.2024).
8. Нова українська школа. Подолання освітніх втрат. URL: <https://nus.org.ua/articles/idealnogo-instrumentu-podolannya-osvitnih-vtratne-isnuye-ale-mozhna-kompleksno-vykorystovuvaty-najkrashhyj-dosvidtetyana-vakulenko/> (дата звернення: 03.09.2024).
9. Нова українська школа. Оцінювання. URL: <https://nus.org.ua/articles/otsinyuvannya-v-5-klasi-nush-yak-vono-mozhestaty-instrumentom-navchannya-ta-pidvyshhennya-motyvaty/> (дата звернення: 03.09.2024).
10. План заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» (розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. №903-р). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/903-2017-%D1%80#Text> (дата звернення: 04.09.2024).
11. Про затвердження Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти : наказом Міністерства освіти і науки України від 11.02.2021 № 235 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0235729-21#Text> (дата звернення: 14.08.2024).
12. Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання: наказ Міністерства освіти і науки України від 02.08.2024 № 1093. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/92715/ (дата звернення: 28.08.2024).
13. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://cutt.ly/gXpTncj> (дата звернення: 30.05.2024).
14. Ростовський О.Я. Методика викладання музики в основній школі: навчально-методичний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 216 с. 640. с.
15. Теорія і практика мистецької освіти : збірник наукових праць. Ч. II / ред.-упор. Л.В. Обух (відп. ред.), М.А. Моїсеєва. Житомир : О.О. Євенок, 2021. 186 с.